

Арабізми в українській мові

Алзетаві Зейнаб (Сирійська Арабська Республіка)

Науковий керівник – доцент Т.М. Лагута

ХНУ імені В.Н. Каразіна

Арабську мову вважають найскладнішою мовою після китайської, тому що арабська мова має складне письмо. Воно не схоже ні на латиницю, ні на кирилицю, це так звана «арабська в'язь» [2; 112]. Також непростою та своєрідною є структура мови, зокрема граматика. Складність полягає в тому, що в арабській мові багато синонімів та багатозначних слів.

Сьогодні розрізняють три основні типи арабської мови: класична (середньовічна, мова Корану); літературна (мова мас-медіа та політики арабських країн); розмовна (побутова, яка має різновиди та діалекти в різних регіонах арабського світу).

Мовні контакти є надзвичайно важливим зовнішнім чинником розвитку людських мов [5; 4]. Українці, насамперед козаки, завдяки тісним контактам із Кримським ханством та Османською імперією, запозичили багато тюркських, а також арабських слів. Наприклад, слово *кава*, яке в українській мові зберегло свою початкову арабську форму.

Запозичення з арабської мови збагатили мови східних слов'ян, стали невід'ємною їхньою частиною. Багато ідіом, що існували у східнослов'янських мовах, можна пояснити лише за допомогою арабської мови. Так, *акула* арабською – «ненажерлива»; *баран* – «невинний» (звідси вираз – «невинний агнець»); *бик* – «рогатий»; *жайворонок* – «плескає у повітрі крилами»; *сорока* – «крадійка»; *собака* – «гонча»; *страуси* – «ховають голови» (араб. *сатар* – «ховати» і *руус* – «голови»).

Усього в українській мові існує кілька сотень слів, запозичених з арабської. Вони поділяються на кілька тематичних груп: рослинний і тваринний

світ, географічні об'єкти, найменування одягу та матеріалів, слова релігії, військові терміни тощо. Зазвичай арабські слова потрапляли до української мови через мови-посередники – латинську, турецьку, перську, західноєвропейські. Крім екзотичних слів на зразок *джин*, *джихад*, *візир*, *гашиш*, *гарем*, *жасмин*, *султан*, *шербет* тощо, арабськими за походженням є деякі назви зірок та сузір'їв (*Альдебаран*, *Альтаїр*), терміни (*алгебра*, *алхімія*, *алгоритм*), слова *арсенал*, *алкоголь*, *цифра*, *альманах*, *газель*, *факір*, *халва*, *сезам*, *тариф* і багато інших [4; 210]. Назва військового звання *адмірал* – «емір моря». Арабська фраза «*абра'а кад'абра'а*» буквально означає «*зцілив він, зцілив*». Так середньовічні лікарі використовували заклинання відповідно до його значення [4; 211].

Дослідник Амірреза Моллаахмаді описав основні тематичні групи арабських запозичень в українській мові: 1) назви їжі (у тому числі назви плодів і рослин) і напоїв (*плов*, *хурма*, *лимон*, *кишмиш*); 2) назви рослин (які використовуються в технічних цілях) і тварин (*хна*, *шафран*, *шакал*); 3) назви ігор і дій у іграх (*нарди*, *шах*, *мат*); 4) назви видів діяльності і груп людей (*душман*); 5) назви посад, титулів, військових звань, державних закладів (*шах*, *сатран*); 6) назви предметів домашнього вжитку, меблів, музичних інструментів (*мангал*, *тахта*, *диван*); 7) назви будівель (*кіоск*); 8) назви тканин, одягу, головних уборів (*халат*, *тюрбан*); 9) назви дорогоцінного каміння, мінералів, корисних копалин (*бірюза*, *нафта*); 10) назви з релігії та міфології (*намаз*, *дервіш*); 11) слова літературної діяльності (*рубайі*) [3].

Серед арабізмів найбільшу групу становлять слова на позначення релігійного життя мусульман [1; 203]. Так, найбільш поширеним є слово *мечеть* – молитовний дім у мусульман, яке походить від турецько-арабського «місце поклоніння». Поширеним в українській мові є також запозичене з турецької мови слово *мінарет* – «висока вежа при мечеті, з якої проголошується заклик до молитви».

Вивчення української мови як іноземної є неоднаково легким для представників різних національностей. Зрозуміло, що чим більше рідна мова має спільного з мовою, яку ви вивчаєте, тим легше запам'ятовувати нові слова. Найлегше вивчати мову, фонетику, граматику, письмо та слова тієї мови, яка найбільш подібна до вашої рідної мови. Українська мова не є ізольованою. Вона має багато запозичень із різних мов світу, зокрема й з арабської. Вивчення запозичень в українській мові полегшує запам'ятовування нових слів іноземними студентами, які вивчають українську мову.

Література:

1. Данилюк Н. М. До питання дослідження орієнтальної лексики в українській мові / Н. М. Данилюк // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского // Серия «Филология. Социальные коммуникации». – Польша, Торунь: Унів. Миколая Коперника, 2013. – Том 26 (65). № 1 – С. 200–208.
2. Іванишин В. Мова й нація / В. Іванишин, Я. Радевич-Винницький. – Дрогобич: «Відродження», 1994. – 218 с.
3. Моллаахмади Амирреза. Основные тематические группы персидских лексических заимствований в русском и украинском языках / Моллаахмади Амирреза // Studia Linguistica. – Вип. 5. – 2001. – С. 415–420.
4. Федина В. С. Арабські лексичні запозичення в українській мові / В. С. Федина // Вісник: Проблеми української термінології. – Львів: Нац. ун. «Львівська політехніка», 2002. – № 453. – С. 201–213.
5. Чередниченко О. І. Мовні контакти в сучасному світі / О. І. Чередниченко // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка: Іноземна філологія. – К.: Вид.-полігр. центр «Київський університет», 2006. – Вип. 40. – С. 4 – 6.

Китайські ієрогліфи як відображення китайської та світової культури

Ван Шуай (Китай)

Науковий керівник – доц., к.п.н. Л.С. Безкоровайна

ХНАДУ

Китайські ієрогліфи – це справжній скарб китайської та світової культури, що вражає своїм багатством і таємничістю. До структури багатьох традиційних китайських ієрогліфів вкладено глибокий сенс, різні перекази й легенди, що передають глибину, мудрість і добродішність древніх китайців, створивших це диво для наступних поколінь.

Ієрогліфи – це письмові знаки, які характеризуються своєю графічною формою та асоціюються зі словами, для запису яких вони й були створені. До